

Kompetens och hälsa och sjukvård – möjligheter på den europeiska arenan

Hälsoplattformen september 2020

Uppdaterad: 2020-09-21

Innehåll

Introduktion	3
Brysselbaserade aktiviteter och nätverk	3
ReSET – Regions for Skills, education and training.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
EU Health Policy Platform thematic networks	3
Fonder och program	4
Erasmus+	4
Digitala Europa – satsningar på digital kompetens	6
EU4Health.....	6

Introduktion

EU:s nuvarande och nästkommande programperiod präglas av kompetensfrågor. Brysselkontoret ser en trend där satsningar på kompetens prioriteras allt mer på den europeiska arenan, även inom hälsa och sjukvård. De utmaningar våra regioner, delas med Europa i stort. Kapaciteten hos hälsosystem att leverera effektiva hälso- och sjukvårdstjänster och att uppfylla de allt mer förändrande kraven på vården påverkas starkt av tillgången till rätt kompetens. Det finns behov att investera i kontinuerlig kompetensutveckling, för att hälso- och sjukvården ska vara rustat att utveckla och införa innovativa och integrerade lösningar för att möta de utmaningar man står inför.

Brysselkontoret tagit fram en sammanställning över vilka möjligheter det finns på EU-nivå för att hantera de kompetensutmaningar som hälsa- och sjukvård står inför. Som utgångspunkt för sammanställningen har fokus varit på kompetensförsörjning (attrahera och bevara personal inom hälsa och sjukvård) samt kompetenshöjning (vidareutbildning, nya kunskapsbehov t.ex. digitalisering). Det finansiella stödet kan användas till allt från att finansiera erfarenhetsutbyten, utvecklings- och innovationsprojekt, eller finansiellt stöd till investeringar. EU:s budget för 2021-2027 väntas godkännas under hösten och detaljer i program är ännu inte klara/presenterade. Covid-19 kan även komma att påverka fokus för insatser. Dock är det viktigt att ta tillfället att redan nu blicka framåt och planera för att kunna ta vara på framtida möjligheter.

Brysselbaserade aktiviteter och nätverk

Intresset från europeiska regioner att arbeta med kompetens på den europeiska arenan har ökat dels utifrån ett generellt upplevt ökat behov av satsningar på detta område, dels utifrån Erasmus+ breddning och förväntade dubblering av budget. Det finns europeiska nätverk och satsningar som adresserar kompetensrelaterade frågor både generell och med specifikt fokus på hälsa- och sjukvård.

ERRIN:s arbetsgrupp Science & Education for Society (tidigare ReSET)

SBHSS Brysselkontor har varit aktiv medlem i regionnätverket ReSET (Regions for Skills, education and training) som varje år arrangerar projektutvecklingsdagar till Erasmus-program. Flera av Erasmus delprogram är relativt nya, och det finns fortfarande ett stort behov av internationella nätverk och kontaktytor för att identifiera projektpartners.

Hösten 2020 integrerades nätverket ReSET med ERRIN och etablera en [arbetsgrupp för kompetens](#). Det kan påverka innehållet i nätverket till att bli tätare länkat till innovation och regionala innovationssystem (regionala innovationsstrategier) men även *hands-on* projektutvecklingsdagar förväntas fortsätta. Vid intresse att delta i projekt, eller "pitcha" egna projekttider, har SBHSS Brysselkontor kontakter och nätverk som kan användas av våra medlemmar.

EU Health Policy Platform thematic networks

I syfte att främja samverkan, lärande och informationsspridning har EU-kommissionen en [EU Health Policy Platform](#), som är öppen för alla intresserade att registrera sig vid. Varje år väljs tematiska nätverk ut, dessa föreslås och drivs av intressenter som deltar i plattformen. År 2020 syns en tydlig trend att adressera kompetensfrågor, då två av de tre nätverken berör just detta tema:

- *Profiling and training the health care workers of the future* ([EHMA](#) & [Health First Europe](#))

Nätverket syftar till att ta fram profiler för framtidens hälso- och sjukvårdspersonal, identifiera och utveckla deras kärnkompetenser, samt tydliggöra den avgörande roll de har i att reformera sjukvårdssystemet.

- *Digital Doc* ([Erasmus University](#))
Digital Doc's fokus är att framtidens läkare ska ha tillgång till rätt digital kompetens för att uppnå ett effektivt, säkert, teknikdrivet hälso- och sjukvårdssystem med patienten i centrum.

Dessa nätverk kan vara en tillgång till lärande och samarbetspartners, men också för att sprida och skapa synlighet för egna insatser på temana. Exakt vad nätverken ska uppnå och genomföra under året varierar.

EU-kommissionen icke-finansiella satsningar

EU-kommissionens generaldirektorat för folkhälsa [DG SANTE](#) följer och analyserar hur läget kring arbetskraften ser ut inom EU. Detta kan vara bra information att ta med sig i egna underlag, men också för att få en aning om hur EU-kommissionen ev. vill satsa finansiella medel.

I den senaste upplagan av *State of the Health EU* fokuserar man t.ex. särskilt på behovet av att lägga mer resurser på att ytterligare utveckla insatser riktade till ändring/växling av arbetsuppgifter (t.ex. från läkare till sjuksköterskor) och att ändra kompetensmixen. Rapporten ger en generell överblick av hur man arbetar inom Europa med konkreta exempel (se [kapitel 4](#)). Det finns även en [landspecifik rapport](#) för Sverige där man visar att arbetet med att ändra arbetsfördelningen mellan läkare och sjuksköterskor har varit framgångsrikt, men pekar även ut att det är en utmaning att rekrytera personal på landsbygden.

Projektfinsiering är ett viktigt verktyg för EU-kommissionen i att stötta europeiska hälso- och sjukvårdsaktörer. Nästa avsnitt i denna sammanställning fokuserar mer specifikt på detta, men det är värt att nämna att 2020 år utlysningar inom EU:s hälsoprogram har utlysningar som fokuserar på just frågan om utveckling metoder och policy för växling av arbetsuppgifter inom vården.

Fonder och program

Ett av EU-kommissionens huvudsakliga verktyg för att hantera utmaningar kopplat till kompetens är att tillhandahålla finansiering till projekt. Två av de främsta möjligheterna 2021-2027 är Erasmus+ och Digitala Europa. Eftersom kompetens är en sektorsövergripande fråga kan även andra program vara relevanta, såsom tidigare nämnda EU:s hälsoprogram/EU4Health (se särskilt underlag om finansiering).

Erasmus+

EU:s program för livslångt lärande Erasmus+ förväntas en dubbelt så stor programbudget i nästa programperiod (2021 – 2027). Programmet har under nuvarande programperiod genomgått en innehållsmässig breddning och med ytterligare finansiering till programbudgeten förväntas fler kompetensrelaterade projekt och samarbeten initieras. Erasmus kan således användas för projekt och samarbeten inom hälso- och sjukvård som utgår från programmets fundament: livslångt lärande.

I linje med att intresset för kompetens (eng. skills) har ökat finns det idag flera programdelar inom Erasmus som prioriterar utveckling av kompetenser inom specifika branscher. Det kan handla om kompetensinsatser för befintlig arbetskraft, eller, utbyten och projekt för att stärka utformningen av lokala/regionala kompetensförsörjningsinsatser. Det kan också handla om tematiska fokuseringar (t.ex. digitalisering) där det är möjligt att aktörer ansöker om projekt som handlar om att öka

kompetensen för digitalisering inom hälsosjukvården. Ofta är det upp till de sökande att förtydliga vilken sektor/bransch som ett Erasmusprojekt ska genomföras inom.

Exempel: EU-kommissionen, Erasmus+, utlyser projekt inom – ”Digital skills gap”

Ansökande ansöker med projekt: Design for closing the digital skills gap in primary care”

[Programområde 2 \(PO 2\) Samarbete för innovation och utbyte av god praxis](#) kan vara intressant för kompetensprojekt inom hälsosjukvård. Inom PO2 finns bl.a insatsområde.

1. Strategiska partnerskap inom allmän utbildning, yrkesutbildning och ungdomsverksamhet
2. Europauniversitet
3. Kunskapsallianser
4. Branschspecifika kunskapsallianser

Inom insatsområde 1 [Strategiska partnerskap](#) finns flera intressanta projektexempel att titta närmre på. EU-kommissionens [Erasmus+ projektdatabas](#) är ett användbart verktyg för att hitta exempel.

Exempel på tidigare/pågående projekt inom Erasmus (PO2):

1. Tammerfors yrkeshögskola startade 2017 ett **strategisk partnerskap** projekt inom Erasmus+ med namnet DigiNurse: ICT supported Self-Management of Patients. Målen med det hälsovårdsrelaterade projektet har varit att bl.a. utveckla handledning av patienters egenvård och sjukskötarstuderandes digitala färdigheter ([läs mer här](#)).

Ett annat exempel är projektet [co-creation welfare](#) som samordnas av Syddanmarks EU-kontor. Det syftar till att öka kunskapen och implementeringen av co-creation som metod hos aktörer inom offentliga välfärd.

Projektet [Gen-Equipe](#) (Equipping European Primary Care Health Professionals to Deal with Genetics) syftar till att öka kunskapen och färdigheterna hos vårdpersonal i primärvården om genetik. Via projektet har olika typer av utbildningsprogram för personalen genomförts.

Projektet Multicultural Care in European Intensive Care Units – [MICE](#), syftade till att utbilda sjuksköterskor inom intensivvård i multikulturella färdigheter. Målet var att 400 sjuksköterskor skulle delta i behovsanalys och att ytterligare 120 skulle testa e-utbildning.

2. **Europauniversitet** är tematiska partnerskap (allianser) för högre utbildningsinstitutioners. Linnéuniversitetet ingår som ett av sju lärosäten i konsortiet [EUniWell](#) som ska samarbeta genom utbildning och forskning för att skapa en miljö som stöder individuellt, socialt och miljömässigt välbefinnande. Övriga universitet i konsortiet är Birmingham, Köln, Florens, Leiden, Budapest och Nantes.
3. Inom **Kunskapsallianser** kan aktörer inom högre utbildning och näringsliv söka bidrag för att stärka innovationskapacitet och främja innovation i företag, lärosäten eller socioekonomiska området i stort.

Exempel på projekt är [ATHIKA](#) – Advanced Training in Health Innovation Knowledge Alliance som bl.a. syftar till att stärka samverkan mellan vårdpersonal och patienter i kontexten av att nya och avancerade IKT-system inom vården ställer nya.

4. **Branschspecifika kunskapsallianser** Syftet med sektoriella kunskapsallianser är att förbättra och stärka yrkeskompetenser i branscher som har svårt att tillsätta kunnig arbetskraft, och att främja samarbete mellan europeiska aktörer för att tillsammans utveckla verktyg för att möta rådande lokala och regionala arbetskraftsbehov. ([läs exempel om Digital & Innovation Skills Helix in Health här](#)).

Digitala Europa – satsningar på digital kompetens

Digitala Europa är ett nytt EU:s program som syftar till att stödja den digitala omvandlingen av ekonomi och samhälle i Europa. Ambitionen är att stimulera en bred användning av digital teknologi. Hälsa är ett av de områden som tydligt berörs av denna omvandling och delar av programmet riktar sig direkt till offentlig sektors digitala omställning. Totalt 6,7 miljarder euro väntas investeras i Digitala Europa.

En del av programmet kommer fokusera på *digital kompetens* (skills) inom tre underområden:

- Stödja utformningen och tillhandahållandet av långsiktiga utbildningar och kurser för studenter, it-personal och arbetskraften i allmänhet
- Stödja utformningen och tillhandahållandet av kortare utbildningar och kurser för företagare, företagsledare från småföretag och arbetskraften i allmänhet
- Stödja arbetsplatsanknuten utbildning och praktikplatser för studenter, unga företagare och högskoleutbildade

En annan del av programmet riktar sig särskilt till att stärka *offentlig sektors* kapacitet i den digitala omställningen. Kompetens nämns inte specifikt, men det kan vara värt att undersöka när arbetsprogram publiceras huruvida detta kommer vara möjligt.

En betydande del av programmet kommer även gå till *regionala digitala innovationshubbar*. Här ska samfinansiering från regionalfonden (ERUF) ska användas för att bygga upp olika tematiska hubbar, som kan vara inriktade på t.ex. digitalisering inom hälsosjukvård. Då upprättandet av olika europeiska hubbar förutsätter kopplingar till regioners smarta specialiseringsstrategier så är det en process som sker underifrån. D.v.s. regionen kan själv, på eget initiativ, arbeta för att inkludera regionala aktörer till hubbar med fokus på digitalisering inom hälsosjukvården, förutsatt att det är en regional prioritering). *OBS! att processen för att etablera digitala innovationshubbar redan pågår inom EU och att Sverige som medlemsland har kommit långt i planeringsfasen att nominera de aktörer som ska etablera de regionala hubbarna i Sverige.*

EU4Health

Som en del av EU-kommissionens mycket omfattande förslag till [EU:s Covid-19 återhämtningsplan](#), föreslås ett helt nytt hälsoprogram kallat [EU4 Health](#), med en total budget på prel. 1,8 miljarder euro.. EU4Health tar sig både an de direkta behoven som uppstått i samband med Covid-19 och mer långsiktiga utmaningar föra att stärka hälso- och sjukvårdssystemen såsom åldrande befolkning, ojämlikheter i hälsa, ökning av kronisk sjukdom och den digitala omställningen. Bland exemplen på insatser nämns bland annat utbildningsprogram för hälsopersonal.

Redan i nuvarande hälsoprogram (2014-2021) har vi sett satsningar på kompetens, då det i [sista ansökningsomgången](#) fanns tre utlysningar riktade till reformer gällande hälso- och sjukvårdens arbetskraft: initiativ kopplat till policy för att bibehålla arbetskraft, initiativ kopplat till så kallade "medical deserts", samt initiativ kopplat till växling av roller (task shifting). Deadline för att ansöka har passerat, men det kan vara intressant att lära av de projekt som beviljas.